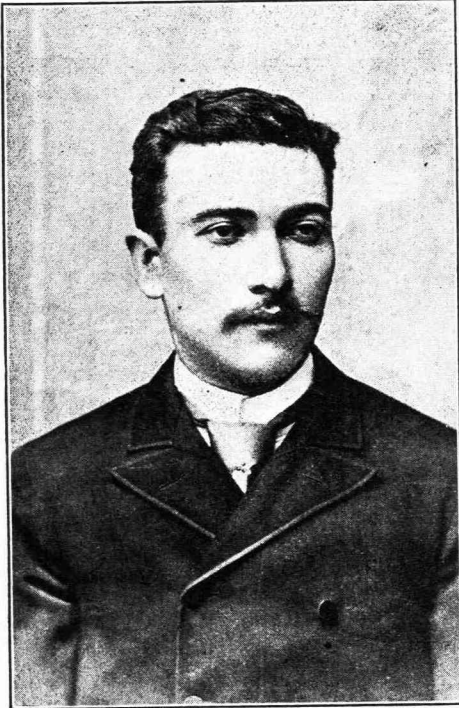

ΝΕΑΡΟΣ φιλόλογος, διαφερόντως ὑπὸ τῶν Ἑλληνίδων Μουσῶν φιληθείς ἐτελεύτησεν ἐν Ἀθήναις πρὸ διετίας ἐν τῷ ἔαρι τοῦ ἐπιστημονικοῦ αὐτοῦ βίου, ὁ **Γεώργιος Μ. Σακόρραφος**. Ὁ θάνατος τοῦ φιλόλογου τούτου ἐστέρησε τὴν μὲν Ἑλλάδα εὐδοκιμωτάτου καὶ ἀρτίως συγκεκροτημένου ἐπιστήμονος, τὴν δὲ φιλολογικὴν ἐπιστήμην ὀτρηροῦ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Μ. ΣΑΚΟΡΡΑΦΟΣ

καὶ προθυμοτάτου θεράποντος, ἡμᾶς δὲ τοὺς φίλους καλοῦ κάγαθοῦ καὶ ποθεινοτάτου ἐταίρου, οὗ ἡ γλυκυτάτη φωνὴ ἔναυλος ἡμῖν ἔτι παραμένει καὶ παραμενεῖ, ἕως ἂν ὀρῶμεν φάος ἡλιόιο. Τὸ 27ον ἔτος τῆς ἡλικίας ἄγων ἀπέθανε καταλιπὼν τσοσάυτα καὶ τσαῦτα προϊόντα τῆς γονιμωτάτης καὶ ἀριστοτόκου διανοίας του, ὅσα καὶ οἱ ὀλίγιστοι ἐκ τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων φιλόλογων εὐτύχησαν νὰ καταλίπωσι. Τοῦτο δ' ἐν τῇ παρουσίᾳ ἡμῶν πραγματεία σκοποῦντες νὰ καταδείξωμεν διὰ τῆς ἀπλῆς καὶ ἀνεπιτηδεύτου ἀφηγήσεως τῶν ἐπιστημονικῶν αὐτοῦ πόνων, ἱερώτατον ἅμα καθῆκον ἐπιτελοῦμεν εἰς τὴν μνήμην ἐν τοῖς μάλιστα πεφιλημένου ἐταίρου, ἐλπίζοντες ὅτι εὐμενῶν καὶ ἐπεικῶν ἀναγνωστῶν θὰ τύχωμεν, οἵτινες εἰς

τὴν προαίρεσιν ἡμῶν μᾶλλον ἢ εἰς τὸ ἄτεχνον τοῦ λόγου θὰ ἀποβλέψωσιν.

Ὁ **Γεώργιος Σακόρραφος** γεννηθεὶς Ἰανουαρίῳ τοῦ 1868 ἔτους καὶ πάσῃ ἐπιμελείᾳ καὶ θεραπείᾳ ὑπὸ τῶν γονέων αὐτοῦ ἀνατραφεὶς περιχαρῆς ἐφοίτα εἰς τὰ τῶν Ἀθηνῶν ἐκπαιδευτήρια, διακούσας δὲ τὰ ἐγκύκλια μαθήματα ἀπελύθη τοῦ Γυμνασίου μηνὶ Ἰουνίῳ τοῦ 1887 ἱκανὰ πρὸς εὐδόκιμον ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ φοίτησιν φέρων ἐφόδια. Διότι φύσει μελετηρὸς ὢν καὶ φιλόκαλος, τοσοῦτον ἐνύκυφεν εἰς τὴν μελέτην τῶν ἀρχαίων ποιητῶν καὶ συγγραφέων, «τῶν σεμνῶν τούτων παλλὰδιων τῆς ἀρετῆς καὶ σοφίας», ὥστε μαθητῆς μὲν ἔτι ὢν ἐξέδωκεν ἀκριβῆ καὶ ὠριακὴν μετὰφρασιν τῆς Εὐριπίδου **Μηδείας**, ἀπελθὼν δ' ἐκ τοῦ Γυ-

μνασίου εὐθὺς ἐξέδωκε καλλιεπῆ μετάφρασιν ἑτέρου δράματος τοῦ αὐτοῦ τραγικοῦ, τῆς Ἑκάβης, καὶ ἐν τῷ «Παρνασσῷ» κατεχώρισε «Χρονολογικά εἰς τὸν κατὰ Τιμάρχου λόγον τοῦ Αἰσχίνου». Εὐφρόσυνον ἔκπληξιν βεβαίως θὰ παράσχη εἰς πολλοὺς τῶν ἀναγνωστῶν ἡμῶν, ὅτι ἀπόφοιτος τῶν παρ' ἡμῶν Γυμνασίων ἐγένετο συγγραφεὺς ἐπιστημονικῶν πονημάτων, διότι ἀποβλέποντες εἰς τὴν περὶ τε τᾶλλα καὶ περὶ τὴν ἐκπαίδευσιν ἡμῶν κακοδαιμονίαν γινώσκουσι πόσον δύσκολος εἶναι καὶ αὐτοῖς ἔτι τοῖς φοιτηταῖς—τοῖς πλείοσι τοῦλάχιστον—ἡ ἄνευ ὀρθογραφικῶν καὶ ἄλλων γλωσσικῶν ἀμαρτημάτων σύνθεσις καὶ ἀπλουστάτης ἐπιστολῆς. Ὁ Σακόρραφος ἄρα δυνήθεις νὰ μεταφράσῃ τοσοῦτον ἐπιτυχῶς ἀρχαίας τραγωδίας καὶ νὰ συντάξῃ διατριβὴν παραπέμπων εἰς τὰς ἀρχαίας πηγὰς καὶ τοὺς νεωτέρους ὁμοειθεῖς τε καὶ ἄλλοειθεῖς φιλόλογους, βεβαίως τὸν μαθητικὸν βίον διήγαγεν ἐν εὐμεθόδῳ καὶ συντόνῳ ἀσχολίᾳ περὶ τάρχαϊα ποιήματα καὶ συγγράμματα καὶ στερεὰ κατέθηκε τὰ θεμέλια τοῦ φιλολογικοῦ αὐτοῦ οἰκοδομήματος, ἐνθυμούμενος τὴν κομψοτάτην καὶ ἀληθεστάτην ῥῆσιν τοῦ σκηνικοῦ φιλοσόφου :

Ὅστις νέος ὦν Μουσῶν ἀμελεῖ
τόν τε παρελθόντ' ἀπόλωλε χρόνον
καὶ τὸν μέλλοντα τέθνηκεν.

Εἰς τὸ Πανεπιστήμιον εἰσελθὼν ἐνεγράφη εἰς τὸ φιλολογικὸν τμήμα τῆς Φιλοσοφικῆς σχολῆς καὶ ἐξηκολούθει τὰς ἠδίστας αὐτῷ περὶ τὸν διανοητικὸν βίον τῶν Ἑλλήνων καὶ Ῥωμαίων μελέτας, ἀκροώμενος τῶν διαπρεπῶν καθηγητῶν καὶ μάλιστα τοῦ μεγάλου Κόντου, ὃς καταμαθὼν τὴν περὶ τὰ φιλολογικὰ δεξιότητ' αὐτοῦ καὶ ἀποχρῶσαν αὐτοῦ πείραν λαθῶν ἐκ τε τῆς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ φοιτήσεως καὶ ἐξ ἄλλων κατ' οἶκον ἐντεύξεων ἐφίλησεν αὐτόν, ὡς εἶτε πατὴρ ὃν παῖδα φιλήσῃ, προστάτης αὐτοῦ γενόμενος καὶ μάλιστα πάντων συντελέσας εἰς ἀρτίαν καὶ ἐμμελῆ αὐτοῦ παιδείυσιν. Καὶ ἀληθῶς πάντες μὲν οἱ νεώτεροι φιλόλογοι ἐκ τοῦ πολυχέυμενος τούτου ποταμοῦ δαψιλέστατ' ἀντλούμεν τὰ διδάγματα τῆς περὶ τὸν Ἑλληνα λόγον ἀκριβοῦς καὶ ἐπιστημονικῆς ἀσχολίας, ἀλλ' ὁ Σακόρραφος μᾶλλον τῶν ἄλλων κατῴρθωσε νὰ ἐμβαθύνῃ τοσοῦτον εἰς τὴν μέθοδον τῆς φιλολογικῆς ἐργασίας τοῦ περικλειοῦς Κόντου, ὥστε πᾶς τις ἀναγινώσκων φιλολογικὴν τινα πραγματείαν τοῦ μαθητοῦ ῥαδίως καθορᾷ τὴν μεγάλην ἐπ' αὐτὸν ἐπίδρασιν τοῦ διδασκάλου. Ἡ ἀκριβολογία ἐν τῇ τῶν καθ' ἕκαστα ἐρευνῇ, ἡ ἐπιμέλεια περὶ τὴν συλλογὴν καὶ ταξινόμησιν τῆς φιλολογικῆς ὕλης καὶ ἡ ἀκριβὴς διαστολὴ τῶν περιόδων τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης εἶναι ἀρεταί, ὡς ὁ Σακόρραφος ἐκτίησεν ἐκ τῆς διδασκαλίας καὶ ὁμιλίας τοῦ Κ. Κόντου καὶ ἐκ τῆς μετ' ἐπιστάσεως ἀναγνώσεως τῶν φιλολογικῶν αὐτοῦ συγγραμμάτων.

Φοιτητῆς ὢν ἐξέδωκε διατριβὰς τινὰς καὶ ἔγραψε πολλὰς πραγματείας ἐν τῷ «Παρνασσῷ», τῇ «Ἑβδομάδι», τῇ «Ἀκαδημίᾳ» καὶ ἄλλαχού, ἐν αἷς ἀνεκοινοῦτο τοῖς φιλομαθέσι τὰ πορίσματα τῶν ἐνδελεχῶν αὐτοῦ περὶ τὴν φιλολογίαν σπουδῶν. Τὰς πραγματείας δὲ ταύτας εἴτε κριτικὰς καὶ ἐρμηνευτικὰς εἴτε γραμματολογικὰς χαρακτηρίζει τὸ

χαρίεν τῆς φράσεως, τὸ πλαστικὸν τῆς φαντασίας καὶ τὸ κάλλος καὶ ἡ κομψότης τῆς παραστάσεως, ἀρεταὶ προσγεγόμεναι αὐτῷ ἐκ τῆς μακρᾶς καὶ συντόνου μελέτης τῶν προγονικῶν ἡμῶν λογοτεχνημάτων.

Μηνὶ Ἰουνίῳ τοῦ 1891 ἔτους δούς ἔλεγchon τῆς ἐπιστημονικῆς αὐτοῦ μορφώσεως ἐν τῇ τῶν φιλολόγων σχολῇ ἀνεκηρύχθη ὑπ' αὐτῶν διδάκτωρ τῆς φιλοσοφίας, μετὰ ἓνα δὲ μῆνα τῆς τύχης εὐμενῶς αὐτῷ προσμειδιασάσης ἀπῆλθεν εἰς τὴν σοφὴν Γερμανίαν τελειοτέρας καὶ εὐρυτέρας παιδεύσεως ἐπιέμενος. Ἐν Λιψία δὲ τὰς διατριβὰς ποιοῦμενος ἐξέδωκεν ἡν ἀπὸ μακροῦ χρόνου εἶχε παρασκευάσει κριτικὴν καὶ ἐρμηνευτικὴν τοῦ καλλιστεύματος τῆς Εὐριπίδειου Μούσης, τῆς Μηδείας, ἔκδοσιν, ἣν Γερμανοί, Γάλλοι καὶ Ὀλλανδοὶ φιλόλογοι ἐπαίνοις κατέστεψαν καὶ θερμῶς τῷ ἐκδότῃ συνεχάρησαν ἐπὶ τῇ ἀγγινοίᾳ, μεθ' ἧς διώρθωσε μὲν καὶ ἡρμήνευσε πολλὰ χωρία τοῦ δράματος τούτου καὶ παντοίας γραμματικὰς καὶ συντακτικὰς παρατηρήσεις ἀπεταμίευσεν ἐν αὐτῷ, πραγματεύεται δ' ἐν τῇ εἰσαγωγῇ περὶ τῆς γνησιότητος τοῦ δράματος, τῆς διπλῆς αὐτοῦ ἐκδόσεως καὶ περὶ ἐπαναλήψεως στίχων. Καὶ ὄντως μετὰ τὸν μέγαν Κοραῖν καὶ τὸν ἀκίδιμον Βασιάδην καὶ τὸν σοφὸν Σεμιτέλον ὀλίγοι τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων ἐξέδωκεν Ἑλληνα ποιητὴν ἢ συγγραφέα μετὰ τοσαύτης κριτικῆς καὶ ἐρμηνευτικῆς δεινότητος, ὅσην ὁ νεαρὸς οὗτος φιλόλογος ἐμαρτύρησεν ἐν τῇ ἐξαίρετῳ ταύτῃ τῆς Μηδείας ἐκδόσει, ἣν ἀριεροῖ Κωνσταντίνῳ Σ. Κόντῳ καὶ Δημητρίῳ Χ. Σεμιτέλῳ « μνήμων τῆς σοφῆς αὐτῶν διδασκαλίας ». Παντὶ δὲ ἀναγνόντι τὴν ἔκδοσιν ταύτην οὐ χαλεπὸν ἦτο νὰ εἰκάσῃ καὶ προεἶπῃ ποῖός τις προϊόντος τοῦ χρόνου ἔμελλε νὰ καταστῇ ὁ ἐκδότης εἰς τὴν κριτικὴν καὶ ἐρμηνευτικὴν ἐπιστήμην.

Ἀπὸ τῆς Λιψίας ὁ Σακρόραφος μετέβη εἰς Χάλλην, εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς ὁποίας ἐδίδασκε τότε ὁ Fr. Blass. Τὸν μέγαν δὲ τοῦτον τοῦ Ἑλληνισμοῦ διδάσκαλον τοσοῦτον ἐτίμα καὶ ἐθαύμαζε ὁ Σακρόραφος, ὥστε καὶ εἰς Κιελον ἐκ τῆς Χάλλης μεταβάντι ἠκολούθησεν αὐτῷ καὶ τοσοῦτον ὑπ' αὐτοῦ ἀντηγαπήθη, ὥστε οἰκείος καὶ ἐταῖρος αὐτοῦ καταστάς οὐ μικρὸν ὠφελήθη εἰς λόγον κριτικῆς καὶ ἐρμηνευτικῆς τῶν Ἑλληνικῶν κειμένων. Ἡδεῖαν δ' αὐτοῦ ἀνάμνησιν διατηρῶν ὁ μέγας φιλόλογος Blass, σφόδρα ἠγλήσεν ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ προσφιλοῦς μαθητοῦ καὶ τάδε γράφων πρὸς τὸν Κ. Κόντον ἐξεδήλου τὴν λύπην αὐτοῦ.

Halle 15/3/96

Πολυτίμητε κύριε καὶ φίλε,

« Ἦκουσα παρά τινος μαθητοῦ, ὃς συνήθως ἐγένετο τῷ Σακρόραφῳ ὅτε ἐνθάδε διέτριβεν, ὅτι τέθνηκεν ὁ δαίλιος, καὶ ἔδειξέν γέ μοι ἐπιστολὴν τινα τοῦ ἐκείνου ἀδελφοῦ, περιέχουσαν τὰ κατὰ μέρος περὶ τῆς τελευταίας αὐτοῦ προσεδόχων μὲν οὖν ἔγωγε ταύτην τὴν ἔκδοσιν, τεκμαιρόμενος μάλιστα ἐκ τῆς Σῆς ἐπιστολῆς, ἐλυπήθη δὲ ὡς εἰκὸς ἐπὶ συμφορᾷ τοιαύτῃ, εἰδὼς ὅτι πολλὰ ἂν ἐκείνος, εἰμὴ τοῦτο συνέβη, συνεβάλετο τῇ ἡμετέρᾳ φιλολογίᾳ ἣν γὰρ οὐ μόνον, ὡς πᾶσιν ἡμῖν κατεφαίνετο, τὸ ἦθος παντάπασιν ὑγιῆς καὶ ἀκίβδηλος, ἀλλὰ καὶ ἀγγίλους καὶ δεξιὸς καὶ πολλῆς ἱστορίας ἔμπειρος ἄτε δὲ πεπεισμένος ὅτι εἴπερ τις ἄλλος καὶ Σὺ σφόδρα ἄχθη τῷ συμβάντι, τὸν δὲ ἀδελφὸν ἐκείνου καὶ τοὺς ἄλλους συγγενεῖς οὐ γινώσκων, ἠγγασάμην δεῖν τι Σοὶ γράψαι περὶ αὐτοῦ, ἵνα δηλώσω ὅτι

ἐκ τῆς ψυχῆς Σοὶ συνάχθομαι· ἐὰν δὲ καιρὸν σχῶν καὶ τῶ ἀδελφῷ παρ' ἐμοῦ τοῦτο φράσης, εὐ ἴσθι ὅτι μοι χαριῆ.»

Ganz der Ihrige

F. Blass

Ἐν τοῖς Γερμανικοῖς δὲ Πανεπιστημίοις διδασκόμενος καὶ ποικίλην σφίαν ἐξ αὐτῶν καρπούμενος ἐδημοσίευσεν ἐν τοῖς «Χρονικοῖς τοῦ Fleckeisen», ἐν τῷ «Φιλολόγῳ» τοῦ Κρουσίου, ἐν τῇ τῶν Ὀλλανδῶν «Μνημοσύνη» καὶ ἐν ἄλλοις περιοδικοῖς συγγράμμασι ποικίλας κριτικὰς καὶ ἐρμηνευτικὰς παρατηρήσεις εἰς τοὺς Ἕλληνας ποιητὰς καὶ πεζογράφους καὶ μάλιστα τὸν Εὐριπίδην καὶ Αἰσχίνην, περὶ οὓς διαφερόντως ἠσχολεῖτο δ' ἰδίως, ὡς ὁ ἴδιος ὁμολογεῖ ἐν τῷ τῆς Μηδείας προλόγῳ. Καὶ εἰς τὴν «Ἀθηνᾶν» δέ, τὸ περιοδικὸν τῆς ἐν Ἀθήναις Ἐπιστημονικῆς Ἐταιρείας, ἐδημοσίευσεν τὰ νέα ἀποσπάσματα τῆς Εὐριπίδου Ἀντιόπης, πολλὰς καὶ εὐστόχους διορθώσεις καὶ συμπληρώσεις εἰς αὐτὰ ποιησάμενος, χρηρηγῆσκοντος αὐτῷ τὸ φωτογραφικὸν τοῦ παπύρου ἐκτυπον τοῦ ἐπιφανοῦς Βλασσίου. Ὅτε δὲ μηνὶ Μαρτίῳ τοῦ 1893 ἔτους οἱ ἀπανταχοῦ μαθηταὶ καὶ θιασῶται αὐτοῦ καθηγητοῦ Κ. Κόντου ἐώρταζον τὴν εἰκοσιπενταετίαν τῆς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ διδασκαλίας αὐτοῦ, ὁ Γ. Σακρόραφος καὶ πόρρωθεν θαυμασίως εἰργάσθη πρὸς λαμπρότερον πανηγυρισμὸν τοῦ εὐτυχοῦς τούτου τῇ Ἑλλάδι γεγονότος καὶ συντάξας ἐδημοσίευσεν ἐν μὲν τῇ «Κλειῷ» τῆς Λιψίας ἀρίστην βιογραφίαν τοῦ ἐορτάζοντος καθηγητοῦ, ἐν δὲ τῷ πανηγυρικῷ τόμῳ τῆς εἰκοσιπενταετηρίδος «κριτικὰς παρατηρήσεις εἰς τὰς ἐπιστολάς τοῦ ῥήτορος Ἀλκίφρονος».

Μετὰ διετῆ ἐν Γερμανίᾳ διαμονὴν ἐπανερχόμενος εἰς Ἀθήνας διέτριψεν ἡμέρας τινὰς ἐν Μονάχῳ, ἐνθα ἐγνώρισε τὸν γνωριμώτατον φιλόλογον καὶ κράτιστον τοῦ Αἰσχύλου ἐκδόστην Ν. Wecklein, ἠσχολήθη δὲ καὶ περὶ τὴν παλαιογραφικὴν, τὴν ἀρίστην ταύτην τῆς κριτικῆς ἐπίκουρον, ἀναγνοῦς τινα τῶν παλαιῶν χειρογράφων καὶ αὐξήσας οὕτω τὰς παλαιογραφικὰς αὐτοῦ γνώσεις, ἄς ἐκ τῆς ἀναγνώσεως παλαιῶν ἀντιγράφων ἀποκειμένων ἐν τῇ Ἐθνικῇ ἡμῶν βιβλιοθήκῃ εἶχε πορισθῆ, διδάσκαλον ἔχων τὸν ἀείμνηστον Σακελλίωνα, οὗ τῆς πολυμαθείας καὶ χρηστότητος πολλὰκις ἠρέσκετο ἐπαινέτης γινόμενος. Εἰς παλαιογραφικὰς ὡσαύτως μελέτας κατηνάλωσε χρόνον τινὰ ἐν Ῥώμῃ, Φλωρεντίᾳ καὶ Βιέννῃ καὶ οὕτω τὰ κάλλιστα ἐκ τῆς διδασκαλίας καὶ τῶν συγγραμμάτων διαπρεπῶν φιλολόγων τῆς Εὐρώπης καὶ ἐκ τῶν βιβλιοθηκῶν ἀπανθισάμενος καὶ εἰς τὴν μνήμην καταθέμενος ἐπανῆλθεν εἰς Ἀθήνας πρὸς εὐδόκιμον τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων διδασκαλίαν. Ἄλλ' ὅμως (ὡς ἔγραψεν ἡμῖν ἐκ Λιψίας, ὅτε συνστήσαμεν αὐτῷ τὴν ἐν Ἑλληνικοῖς μᾶλλον ἢ Εὐρωπαϊκοῖς περιοδικοῖς συνεργασίαν αὐτοῦ) «ἡ Ἑλλάς δυστυχῶς δὲν δύναται εἶτι νὰ συγκαταταχθῆ ἐν τῇ ἐπιστημονικῇ ἀρμονίᾳ. Θὰ παρέλθωσιν εἴτη πολλά, ὅποτε καὶ ἡ εὐρεσίς τινος νεωτέρου πράγματος θ' ἀπεβῆ δυσχερεστάτη. Ἀμφιβέλλω δὲ πολὺ καὶ περὶ τῆς ὀρθῆς καὶ ὑγιούς φιλομαθείας ἡμῶν, γνωρίζων πόσα καλὰ βιβλία σκονίζονται εἰς τὰ βιβλιοπωλεῖα, πόσα δὲ λαχανοφυλλάδες ἀριθμοῦσιν ἐκδόσεις πολλὰς. Ἄλλὰ θαρσεῖν χρὴ, φίλε

Βάπτε, τάχ' αὔριον ἔσσει ἄμεινον· ἐλπίδες ἐν ζωῶσιν, ἀνέλπιστοι δὲ θανόντες. Ἄλλ' ἐπὶ τοῦ παρόντος οἱ πονηκοὶ εἶναι φιλομαθέστεροι». Τὴν ἀλήθειαν δὲ τῶν περὶ τοῦ ἐπιστημονικοῦ βίου καὶ τῆς φιλομαθείας ἡμῶν τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων παρατηρήσεων τούτων καὶ ἔργῳ ἐβεβαίωσεν ὁ ἀοίδιμος πικροτάτην αὐτῶν πείραν καὶ ὁ ἴδιος λαθῶν. Διότι ἀφικόμενος εἰς Ἀθήνας καίπερ φέρων τσαῦτα μαρτύρια ὑγιούς καὶ ἀρτίως παιδείσεως, δὲν ἠδυνήθη νὰ καταλάβῃ διδασκαλικὴν τινα θέσιν πρὸς ἐξακλούθησιν τῶν φιλολογικῶν αὐτοῦ ἐργασιῶν διὰ τὴν λυμαινομένην τὰ τιμώματα τῆς πατρίδος ἡμῶν πολιτικὴν διαφθοράν. Μὴ ἀξίων δὲ νὰ περισταίνῃ φαύλους κομματάρχισκους καὶ νὰ ἐκλιπαρῇ ἀπαιδεύτους καὶ θρασεῖς ὑπαλληλίσκους, γενναιότατον ἔχων τὸ ἦθος καὶ ἀπόνηρον, ἠναγκάσθη νὰ καταλίπῃ τὰς Ἀθήνας ἐκὼν ἀέκουτί γε θυμῷ δεξάμενος τὴν προσενηθεῖσαν αὐτῷ θέσιν καθηγητοῦ ἐν τῇ γεραρᾷ Εὐαγγελικῇ Σχολῇ τῆς Σμύρνης, ἐν ἣ περὶ τὰ δύο ἔτη εἰδίδασκε τὰ Ἑλληνικὰ γράμματα τὴν Σμυρναϊκὴν νεολαίαν τιμώμενος καὶ ἀγαπώμενος ὑπὸ τῶν φιλομύσων Σμυρναίων. Καὶ ἐν τῇ ἐρατεινῇ δὲ ταύτῃ τοῦ Ὀμήρου πατρίδι διδάσκων ἀφιέρου τὰς ἀπὸ τῶν μαθημάτων ὥρας τῆς σχολῆς αὐτοῦ εἰς φιλολογικὰς μελέτας, δημοσιεύων ἐν περιοδικοῖς ἑλληνικοῖς τε καὶ ξένοις μετὰ πολλῆς εὐφύας καὶ φιλοκαλίας γεγραμμένας διατριβὰς καὶ παρέχων δειγμὰτα τῆς ἀγχινείας αὐτοῦ ἐν αἷς ἐποιεῖτο εὐστόχως διορθώσεσιν. Καὶ τὸ ἡμερολόγιον δὲ τῆς αὐτοῦ ἐκδιδομένης ἐφημερίδος «Ἀμυθηλαίς» ἐκόσμησε διὰ μελέτης, ἐν ἣ ἔχων ὑπ' ὄψιν τὰς παλαιὰς πηγὰς καὶ τὰ νέα ἀποσπάσματα τῆς Εὐριπίδου Ἀντιόπης, ἅτινα ἐν τῇ «Ἀθηνᾷ» ἐξέδωκεν, ἀναπαρέστησε τὸ ἀρχαῖον δράμα ἐν 32 σελίσιν μετὰ πολλῆς πιθανότητος καὶ ἀγχινείας, βαθεῖαν γνῶσιν τῆς ἀρχαίας δραματικῆς τέχνης ἐλεγχούσης. Εἶναι δ' ἡ ἐργασία αὕτη οὐ πᾶν εὐχερῆς. Διότι (ὡς ὁ ἴδιος ἐν τῷ προλόγῳ ἠμολογεῖ) καὶ αἱ παλαιαὶ πηγαί, ἐξ ὧν ὀρμώμενοι τὸ Εὐριπίδειον ἀναπαριστῶμεν δράμα, εὔσαι διεσπαρμένα καὶ ἀλλήλας ἀντιμαχόμεναι εἰς πολλὴν περιάγουσιν ἀπορίαν τὸν ἐξετάζοντα αὐτάς, καὶ οἱ περὶ Ἀντιόπης τῶν νεωτέρων γράψαντες ἐν πᾶν μικροῖς συμφωνοῦσιν, ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις ἴδιαν ἕκαστος τρέπονται ὁδόν. Ἀτελῆ καὶ ἀνέκδοτον κατέλιπε διατριβὴν περὶ τῆς παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἑλλήσιν ἐπιστολογραφίας, ἣν ἐπὶ ὑψηλείᾳ ἀπὸ μακροῦ χρόνου παρεσκεύαζε, συλλέγων ἐπιμελῶς καὶ βασανίζων κριτικῶς τὰς παραδεδομένας ἡμῖν παλαιὰς ἐπιστολάς καὶ τὰς γνώμας τῶν περὶ αὐτῶν διαλαμβανόντων. Ἄλλὰ καὶ αὕτη ὡς καὶ ἄλλαι αὐτοῦ διατριβαί, περὶ ὧν ἔγραφεν ἡμῖν ὁ ἀείμνηστος, ἀπώλοντο ἐκ τῶν βιβλίων αὐτοῦ.

Τοιοῦτος φιλόλογος μετήλλαξε τὸν βίον τῇ 9ῃ Νοεμβρίου 1895, τσαῦτα ἐν οὗτῳ βραχεῖ χρόνῳ ἐν τῇ φιλολογίᾳ κατορθώσας, ὅσα ὀλίγοι τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων κατώρθωσαν. Ἡ δόξα αὐτοῦ ἔσται ἀγήρως καὶ ἀείμνηστος παρ' ἅπασιν τοῖς γνωρίσασιν αὐτόν, ἣ δ' ἀμιφιλαφῆς παιδεία καὶ ἡ ἄλλη αὐτοῦ καλοκαγαθία εὐκόλως θὰ κινῶσιν εἰς ζῆλον καὶ μίμησιν αὐτοῦ τοὺς πρόωρος ἀπορρηκισθέντας ἐταίρους καὶ φίλους.

(Νοέμβριος 1897)

EMMANOYHΛ Γ. ΠΑΝΤΕΛΑΚΙΣ